

ความหมาย หุกุม และประโยชน์ของซะกาต

﴿معنى الزكاة وحكمها وفضلها﴾

[ไทย - Thai - تايلاندي]

มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม อัตตุวัยญีรีย

แปลโดย : อิสมาน จารง

ผู้ตรวจทาน : ซุฟอัม อุษมาน

ที่มา : หนังสืออมุดตะศ็อร อัลฟิถิล อิสลามีย

2009 - 1430

islamhouse.com

﴿معنى الزكاة وحكمها وفضلها﴾

« باللغة التايلاندية »

محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة: عثمان جارونج

مراجعة: صافي عثمان

مصدر: كتاب مختصر الفقه الإسلامي

2009 - 1430

islamhouse.com

ความหมาย หุกม และประโยชน์ของชะกาต

เคล็ดลับความหลากหลายของอิบาดาต

อัลลอฮ์ได้บัญญัติอิบาดาตที่หลากหลายเหนือบ่าวของพระองค์ บางส่วนเกี่ยวข้องกับร่างกาย เช่น ละหมาด บางส่วนเกี่ยวข้องกับการสละทรัพย์สินเป็นที่รักให้แก่ผู้อื่น เช่น ชะกาตและทานบริจาค บางส่วนเกี่ยวข้องทั้งร่างกายและการสละทรัพย์สิน เช่น ฮัจญ์และการญิฮาด และบางส่วนเกี่ยวข้องกับการระงับตัวเองจากสิ่งที่ชอบและมีความอยากในสิ่งนั้นๆ เช่น การถือศีลอด ซึ่งในการที่พระองค์อัลลอฮ์ได้ทรงให้มีอิบาดาตที่หลากหลายก็เพื่อให้บ่าวของพระองค์ได้เลือกปฏิบัติการภักดีต่อพระองค์ตามที่เขาต้องการ และเลือกปฏิบัติในสิ่งที่สะดวกและเหมาะสมกับสภาพของแต่ละบุคคล

เงื่อนไขของทรัพย์สินที่จะให้ประโยชน์แก่เจ้าของของมัน

ทรัพย์สินจะไม่เกิดประโยชน์แก่เจ้าของมัน ยกเว้นเมื่อครบองค์ประกอบสามอย่างคือ เป็นทรัพย์สินที่เหลาล เป็นทรัพย์สินที่ไม่ทำให้เจ้าของละเลยการทำการภักดีต่ออัลลอฮ์ และมีการมอบหรือปฏิบัติในสิทธิของอัลลอฮ์เหนือทรัพย์สินนั้น

ชะกาต คือ ความเจริญและเพิ่มพูน เป็นสิทธิ์ที่วาญิบเหนือทรัพย์สินที่จะจะจางแน่นอน ให้แก่กลุ่มบุคคลที่แน่นอน ในเวลาที่ชัดเจนแน่นอน

เวลาที่มีการบัญญัติชะกาต

ชะกาตถูกบัญญัติที่นครมักกะฮ์ ส่วนพิภคที่ต้องจ่าย ประเภทของทรัพย์สินที่ต้องจ่าย และแหล่งที่จะแจกจ่ายนั้น ถูกแจกแจงที่นครมะดีนะฮ์ในปีที่สองหลังการอพยพ

หุกมของชะกาต

ชะกาตถือเป็นหลักปฏิบัติในศาสนาอิสลามที่สำคัญรองลงมาจากกรกล่าวคำปฏิญาณและการละหมาด ชะกาตเป็นรูกน(หลักบัญญัติ)ที่สามของหลักปฏิบัติ(ห้าประการ)ในอิสลาม

1. อัลลอฮ์ตรัสว่า

﴿خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ [التوبة/103].

ความว่า “(มุฮัมมัด) เจ้าจงเอาส่วนหนึ่งจากทรัพย์สินสมบัติของพวกเขาเป็นทาน เพื่อให้พวกเขาบริสุทธิ์ และล้างมลทินของพวกเขาด้วยส่วนตัวที่เป็นทาน

นั้น และเจ้าจงขอพรให้แก่พวกเขาเถิด เพราะแท้จริงการขอพรของพวกเขาเจ้า
ทำให้เกิดความสุขใจแก่พวกเขา และอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงได้ยิน ผู้ทรงรอบรู้”
(อัลเตาบะฮ์ :103)

2. มีรายงานจากท่านอับนุ อุมร์ เราะฎิยัลลอฮุ อันฮุม่า กล่าวว่า ท่านรอซูลุลลอฮ์
คือลัลลอฮ์ อะลัยฮิ วะสัลลิม ได้กล่าวว่า

«إِنَّ الْإِسْلَامَ بُنِيَ عَلَى خَمْسٍ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَإِقَامُ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءُ الزَّكَاةِ
وَصِيَامُ رَمَضَانَ وَحَجُّ الْبَيْتِ». متفق عليه.

ความว่า “แท้จริง อิสลามได้ถูกสร้างไว้บนหลักห้าประการคือ การกล่าวคำ
ปฏิญาณว่าแท้จริงไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ การดำรงละหมาด การ
จ่ายซะกาต การถือศีลอดในเดือนเราะมะฎอนและการทำฮัจญ์ ณ บัยตุลลาฮ์”
(บันทึกโดยอัลบุคอรีย์ หมายเลข 8 และมุสลิม หมายเลข 16 ส่วนนวนรายงานนี้
เป็นของท่าน)

วิทย์ปัญญาในการบัญญัติชะกาต

1. เป้าหมายหลักในการบัญญัติชะกาตไม่ใช่เพียงเพื่อการรวบรวมทรัพย์สินแล้ว
แจกจ่ายแก่คนยากจนและผู้ขัดสนเท่านั้น แต่เป้าหมายที่แท้จริงก็เพื่อให้มนุษย์อยู่เหนือ
ทรัพย์สิน เป็นเจ้าไม่ใช่ทาสของมัน ด้วยเหตุนี้ชะกาตจึงเป็นผู้ทำให้เกิดความบริสุทธิ์และความ
สะอาดแก่ทั้งผู้ให้และผู้รับ

2. แม้โดยผิวเผินชะกาตทำให้จำนวนของทรัพย์สินลดลงแต่แท้จริงแล้ว ผลของมันทำ
ให้ทรัพย์สินเพิ่มพูนและมีความจำเริญ จำนวนของทรัพย์จะเพิ่มขึ้น ความศรัทธาในใจของ
เจ้าของก็เพิ่มขึ้นและศีลธรรมจรรยาก็เพิ่มขึ้นเช่นกัน มันเป็นทั้งการให้และการรับ การให้ในสิ่ง
ที่ตนรักเพื่อให้ได้สิ่งที่รักมากกว่า นั่นก็คือความพึงพอใจของอัลลอฮ์และการได้รับชัยเป็นสวน
สวรรค์ของพระองค์

ใครคือเจ้าของทรัพย์สิน

ระบบทรัพย์สินในอิสลามวางอยู่บนพื้นฐานที่ยอมรับว่า อัลลอฮ์พระองค์เดียวคือผู้ที่
เป็นเจ้าของทรัพย์ที่แท้จริง พระองค์เท่านั้นที่มีสิทธิ์ในการจัดระเบียบการถือครอง บัญญัติสิทธิต่างๆใน
ทรัพย์สินพร้อมกับกำหนดกรอบปริมาณ และแจกแจงแหล่งแจกจ่าย พร้อมกำหนดวิธีการใน
খনขวยหาทรัพย์สินและวิธีการในการใช้จ่ายมัน

3. ชะกาตจะช่วยบรรเทาบาปกรรมต่างๆ และการไม่มีบาปจะเป็นสาเหตุให้ได้เข้าสวรรค์
และรอดพ้นจากไฟนรก

4. อัลลอฮ์ได้บัญญัติชะกาตและกระตุ้นให้มีการปฏิบัติ เพราะมันจะทำให้ชีวิตมีความสะอาดปลอดจากความต่ำต้อยของความเป็นโลกและความตระหนี่ ชะกาตจะเป็นสะพานเชื่อมที่แข็งแรงระหว่างคนรวยและคนจน ทำให้จิตใจบริสุทธิ์ เป็นสุขและปลอดโปร่ง ทุกฝ่ายอยู่กันอย่างสันติ รักใคร่กันและเป็นมิตรสหายกัน

5. ชะกาตเพิ่มพูนความดีให้แก่ผู้ที่ย่ำแย่ ปกป้องทรัพย์สินจากภัยต่างๆ ทำให้เกิดดอกผล ออกงามและเพิ่มพูน ช่วยชดเชยและขจัดความขัดสนของคนยากจนอนาถา ป้องกันอาชญากรรมทางทรัพย์สินต่างๆ เช่นการลักขโมย ปล้นสะดมและการกดขี่ที่ไร้เดียง

ปริมาณชะกาต

อัลลอฮ์ได้กำหนดชะกาตตามระดับความเหน็ดเหนื่อยในการได้มาของทรัพย์สินที่จะต้องจ่ายนั้น

1. พระองค์ได้บัญญัติในทรัพย์สิน ริกาซ คือทรัพย์สินที่ขุดพบจากการฝังในสมัยญาฮิลียะฮ์(ก่อนอิสลาม) ซึ่งไม่ได้เหน็ดเหนื่อยอะไร ว่าจะต้องจ่าย หนึ่งในส่วนห้า หรือร้อยละสิบ
2. ทรัพย์สินที่มีความเหน็ดเหนื่อยในด้านเดียว นั่นคือที่มีการรดน้ำโดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ (เช่นอาศัยน้ำฝน) จะต้องจ่ายจำนวนหนึ่งในส่วนสิบ หรือ ร้อยละสิบ
3. ทรัพย์สินที่มีความเหน็ดเหนื่อยในสองด้าน(จากการเพาะปลูกและรดน้ำ) นั่นคือที่มีการรดน้ำโดยมีค่าใช้จ่ายถือว่าจะต้องจ่าย ครึ่งของหนึ่งในส่วนสิบ หรือ ร้อยละห้า
4. ทรัพย์สินที่มีความเหน็ดเหนื่อยและไม่แน่นอนตลอดปี เช่นเงินตราและสินค้าที่ค้าขาย จะต้องจ่าย หนึ่งในส่วนสี่ของหนึ่งในส่วนสิบ หรือ ร้อยละสองจุดห้า

ความดีงามของการจ่ายชะกาต

1. อัลลอฮ์ตรัสไว้ว่า

﴿إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ

عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾ [البقرة/٢٧٧]

ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้ที่ศรัทธาและประกอบสิ่งดีงามทั้งหลาย และดำรงไว้ซึ่งการละหมาดและจ่ายชะกาตนั้น พวกเขาจะได้รับรางวัลของพวกเขา ณ พระเจ้าของพวกเขา และไม่มี ความกลัวอย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้นแก่พวกเขา และพวกเขาก็จะไม่เสียใจ” (อัลบะเกาะเราะฮะฮ์ : 277)

2. อัลลอฮ์ตรัสไว้ว่า

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْإِتِّمَالِ وَاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ

رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ [البقرة/ 274]

ความว่า “บรรดาผู้ที่บริจาคทรัพย์ของพวกเขาทั้งกลางคืนและกลางวัน ทั้งโดยปกปิดและเปิดเผยนั้น พวกเขาจะได้รับรางวัลของพวกเขา ณ พระเจ้าของพวกเขา และไม่มี ความกลัวอย่างหนึ่งอย่างใดเกิดขึ้นแก่พวกเขาและพวกเขาก็จะไม่เสียใจ” (อัลบะเกาะเราะฮะฮ์ : 274)

เงื่อนไขของชะกาต

1. ชะกาตเป็นวาญิบเหนือทรัพย์สินทั้งของผู้ใหญ่และเด็ก ชายและหญิง คนวิกลจริตและสติฟั่นเฟือน ทั้งนี้หากทรัพย์สินนั้นมั่นคง ครอบพิกัด ครอบรอบปี และเจ้าของเป็นมุสลิมและเป็นไท
2. คนกาฟิรไม่วาญิบต้องจ่ายชะกาต เช่นเดียวกับอิบาดะฮ์อื่นๆ แต่เขาจะต้องถูกสอบสวนเกี่ยวกับมันในวันกิยามะฮ์ ส่วนในโลกนี้เขาจะไม่ถูกบังคับและจะไม่ถูกตอบรับจากเขาจนกว่าเขาจะเข้ารับอิสลามเพราะชะกาตเป็นอิบาดะฮ์อย่างหนึ่ง

สิ่งที่ไม่ใช่เงื่อนไขการครบรอบปี

- สิ่งซึ่งออกเงยออกมาจากแผ่นดิน ปศุสัตว์ และผลกำไรจากการค้าขาย วาญิบต้องจ่ายชะกาตหากครบพิกัดโดยไม่มีเงื่อนไขว่าต้องครบรอบปี ส่วนริกาซ(ขุมทรัพย์ที่เจอในดิน)จะต้องจ่ายชะกาตแม้จะมีจำนวนน้อยหรือมากก็ตามโดยไม่มีเงื่อนไขต้องครบพิกัดและครบรอบปี
- ปศุสัตว์และผลกำไรจากการค้าขาย การครบรอบปีคือการครบรอบปีของทุนเดิมของมัน หากทุนเดิมนั้นครบพิกัด

หุกุมชะกาตสิ่งวะกัฟ

สิ่งวะกัฟต่างๆ ที่เป็นขององค์กรการกุศลส่วนรวม เช่นมัสยิด โรงเรียน และสมาคมเป็นต้น ไม่ต้องจ่ายชะกาต และสิ่งที่เตรียมไว้เพื่อใช้จ่ายแก่การกุศลส่วนรวมก็เหมือนกับสิ่งวะกัฟคือไม่ต้องจ่ายชะกาต แต่วาญิบต้องจ่ายชะกาตสิ่งวะกัฟที่เจาะจงเช่นสิ่งวะกัฟแก่ลูกๆ ของตน เป็นต้น

คนที่มีหนี้สินต้องจ่ายชะกาตหรือไม่?

ชะกาตเป็นวาญิบโดยไม่มีข้อแม้ แม้คนที่จะต้องจ่ายมีหนี้สินที่ทำให้พิกัดไม่สมบูรณ์ก็ตาม ยกเว้นหนี้ครบกำหนดจ่ายก่อนที่จะครบรอบปีของชะกาต ถือว่าต้องจ่ายหนี้ก่อนแล้วจึงทำการจ่ายชะกาตสิ่งที่คงเหลือ จึงจะพ้นภาระ

ทรัพย์สินที่ต้องจ่ายชะกาต

ชะกาตวาญิบจากตัวทรัพย์สินนั้นๆ เป็นพืชผลสำหรับชะกาตพืชผล เป็นแพะหากเป็นชะกาตแพะ และเป็นเงินหากเป็นชะกาตเงิน เป็นต้น จะไม่มีการเปลี่ยนเป็นสิ่งอื่นยกเว้นหากจำเป็นหรือ

เพื่อผลประโยชน์ที่ถูกต้อง

ทรัพย์สินที่ไม่ต้องจ่ายชะกาต

ทรัพย์สินที่เตรียมไว้เพื่อครอบครองและใช้สอยถือว่าไม่มีชะกาต เช่นบ้านเพื่ออยู่อาศัย เสื้อผ้า เครื่องใช้ในบ้าน สัตว์พาหนะ รถ เป็นต้น

รายงานจากท่านอบู สุร็อยเราะฮฺ เราะฎิยัลลอฮุ อันฮุ ว่า แท้จริงท่านรอซูลุลลอฮฺ คือลัลลอฮฺ อะลัยฮิ วะสัลลัม ได้กล่าวว่า

«لَيْسَ عَلَى الْمُسْلِمِ فِي عَبْدِهِ وَلَا فَرَسِهِ صَدَقَةٌ.» متفق عليه

ความว่า “ไม่ว่าทาสหรือม้าของมุสลิมในทาสของเขาและม้าของเขาซึ่งเศาะดาเกาะห์” (บันทึกโดยอัลบุคอรีห์ หมายเลข 1463 และมุสลิม หมายเลข 982 จำนวนรายงานนี้เป็นของท่าน)

- หากบุคคลมีทรัพย์สินครบพิกัด และครบรอบปี ถือว่าต้องจ่ายไม่ว่าเขาจะเตรียมมันไว้เพื่อใช้จ่าย แต่งงาน ซื่อสัจหาริมทรัพย์ จ่ายหนี้ หรืออะไรก็ตาม

- หากผู้ที่จะต้องจ่ายชะกาตเสียชีวิตโดยที่เขายังไม่จ่าย ให้ญาติจ่ายชะกาตให้จากมรดกของเขา ก่อนทำการสนองพินัยกรรมและแบ่งมรดก

- หากทรัพย์ลดลงจากพิกัดในบางช่วงก่อนครบรอบปี หรือมีการขายโดยไม่มีเจตนาหลีกเลี่ยงชะกาตถือว่าการนับรอบขาดลง และหากมีการสืบเปลี่ยนทรัพย์สินชนิดเดียวกันถือว่าให้สานต่อการนับรอบปี

- หากมุสลิมคนหนึ่งเสียชีวิตโดยมีภาระจะต้องจ่ายชะกาตและหนี้สิน โดยที่ทรัพย์สินที่เขาทิ้งไว้ไม่พอสำหรับทั้งสอง(ทั้งการจ่ายชะกาตและจ่ายหนี้) ให้ทำการจ่ายชะกาตก่อน เพราะชะกาตเป็นสิทธิ์ของอัลลอฮฺที่ได้กำหนดเหนือผู้ที่มีความพร้อม และอัลลอฮฺสมควรแก่การจ่ายมากกว่า

ทรัพย์สินที่ต้องจ่ายชะกาตมีสี่ประเภท คือ

- เงินตรา นั่นคือ ทอง เงิน และกระดาษที่แทนเงินต่างๆ (เช่น พันธบัตร)
- ปศุสัตว์จากบรรดาสัตว์ต่างๆ ที่มีการเลี้ยงกัน เช่น อูฐ วัว และแพะ
- สิ่งที่ออกมาจากแผ่นดิน เช่น พืช ผลไม้ สินแร่ และอื่นๆ
- สินค้าเพื่อการค้าขาย นั่นคือทุกสิ่งๆที่เตรียมไว้เพื่อค้าขาย